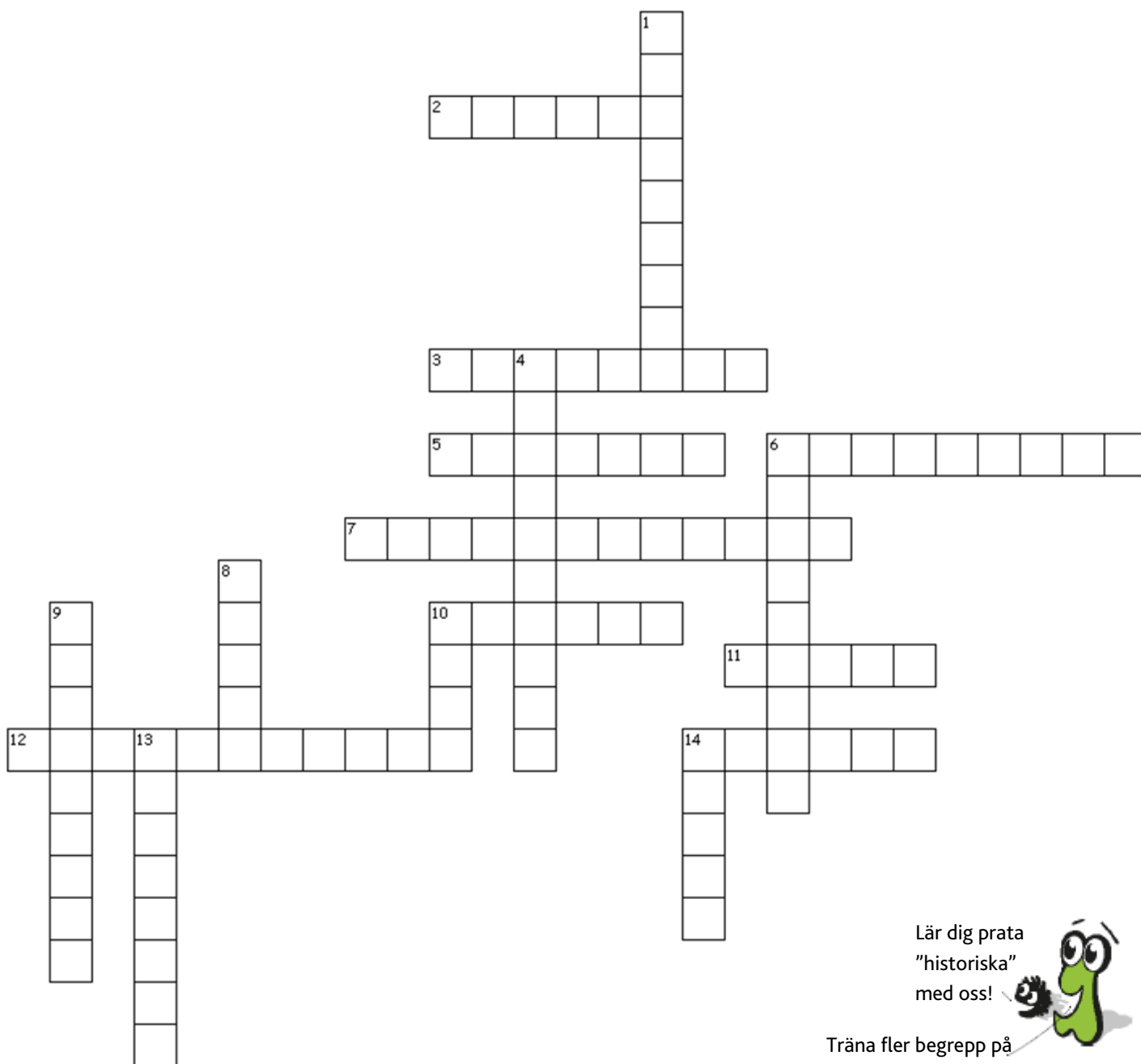

Extramaterial till Upptäck Historia Lgr 11

Det här extramaterialet innehåller korsord som tränar historiska begrepp. Materialet består av ett korsord till varje kapitel i grundboken **Upptäck Historia Lgr 11**.

Begreppskorsord - Forntiden

Lär dig prata
"historiska"
med oss!

Träna fler begrepp på
www.liber.se/begreppsmaskin

Lodrätt

1. Tidsperiod när jägare, samlare och bönder bodde i Norden. Horn, skinn, senor, trä, ben och sten användes till redskap och vapen.

4. Mäktigt rike i Europa som vissa nordbor reste till.

6. Gravrum av stora stenblock där familjen begravde sina döda.

8. Någon som flyttar sitt boende mellan olika platser för att hitta mat eller mat åt sina djur.

9. Tidsperiod när föremål av metallen järn blev vanligare i Norden.

10. Ordet betyder "gammal" och används ofta i sammansatta ord för att beskriva något som är gammalt.

13. Någon som undersöker äldre tiders samhällen genom att gräva upp saker ur jorden och analysera dem.

14. En person som får det mesta av sin mat genom att själv odla växter.

Vågrätt

2. Någon som skaffar sin mat genom att döda djur.

3. Ett sätt att använda jorden för att få mat.

5. Folkgrupp på stenåldern som skaffade sin mat genom att plocka frukter, nötter, fågelägg och växter.

6. Saker som den döde fick med sig i graven.

7. Bild ristad, ofta på klippor, av människor som levde på bronsåldern. Föreställer ofta jakt eller fiske.

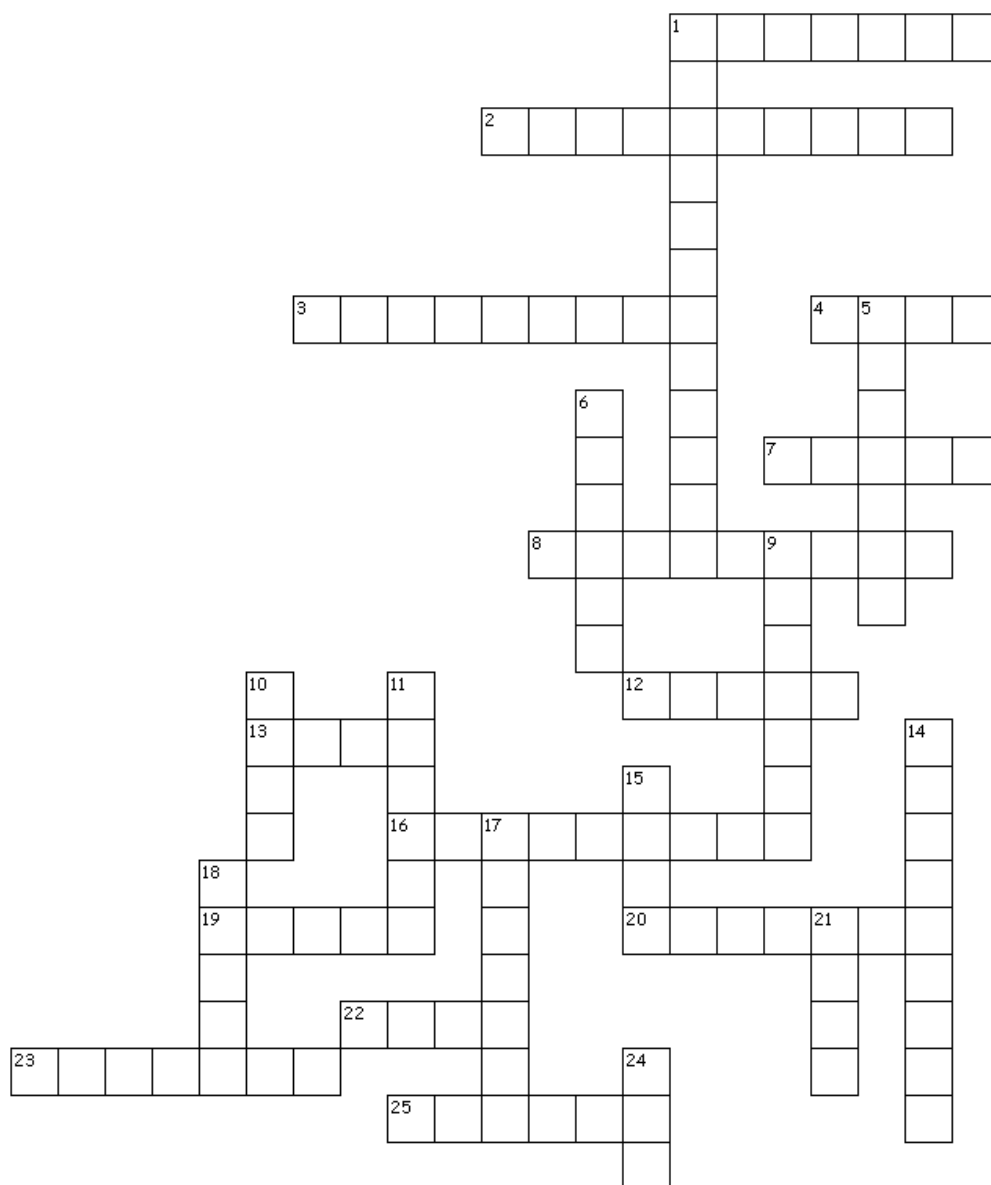
10. Bergart som forntidens människor använde för att tillverka vassa knivar och spjut.

11. Metall som glänser som guld. Bildas när man smälter ihop koppar och tenn.

12. Den tjocka is som täckte Norden under istiden.

14. Någon som bor kvar på samma plats år efter år.

Begreppskorsord – Vikingatiden

Lär dig prata
"historiska"
med oss!

Träna fler begrepp på
www.liber.se/begreppsmaskin

Lodrätt

1. En plats där man träffades för att byta varor med varandra.
5. Ledare för rika och mäktiga ätter. De kunde bli hövdingar.
6. Person från Norden när han ägnade sig åt sjöröveri och handel.
9. Det vikingarna gjorde när de dödade eller gav bort något för att en gud skulle bli nöjd.
10. En kraftig skjorta som hölls ihop av ett bälte vid midjan.
11. Munk som kom till Birka på 800-talet för att försöka kristna nordborna.
14. Vikingarnas krigsskepp som både kunde seglas och ros.
15. Människa som ägdes av någon annan.
17. En ristad sten som berättar en historia.
18. Kärlekens och fruktbarhetens gudinna i nordisk mytologi.
21. En grupp krigare som lydde under en hövding eller kung.
24. En mäktig familj eller släkt där makten brukade gå i arv från far till son.

Vågrätt

1. Den högste ledaren i ett mindre landområde. Alla skulle lyda honom.
2. Plundrings- och handelsresor som nordborna åkte på.
3. En "plats" där man samlades för att fira religiösa högtider.
4. De fornnordiska gudarna
7. Handelsplats i Mälaren
8. Person som reser runt i världen och försöker få människor att byta religion.
12. Vikingarnas handelsskepp som var bredare och kunde ta mer last än krigsskeppen.
13. Den högste av gudarna i nordisk mytologi. Han hade två korpar men bara ett öga.
16. Vikingarnas namn på dagens Ryssland.
19. Med sådana tecken ristades berättelser på stenar och träbitar i Norden.
20. I ett sådant gårdshus bodde man under vikingatiden.
22. Högtidligt tillfälle då man offrade djur och ibland människor till gudarna.
23. Odens hus dit slagskämpar kom efter döden. Här drack man mjöd och festade.
25. Här försökte man att lösa tvister tillsammans.

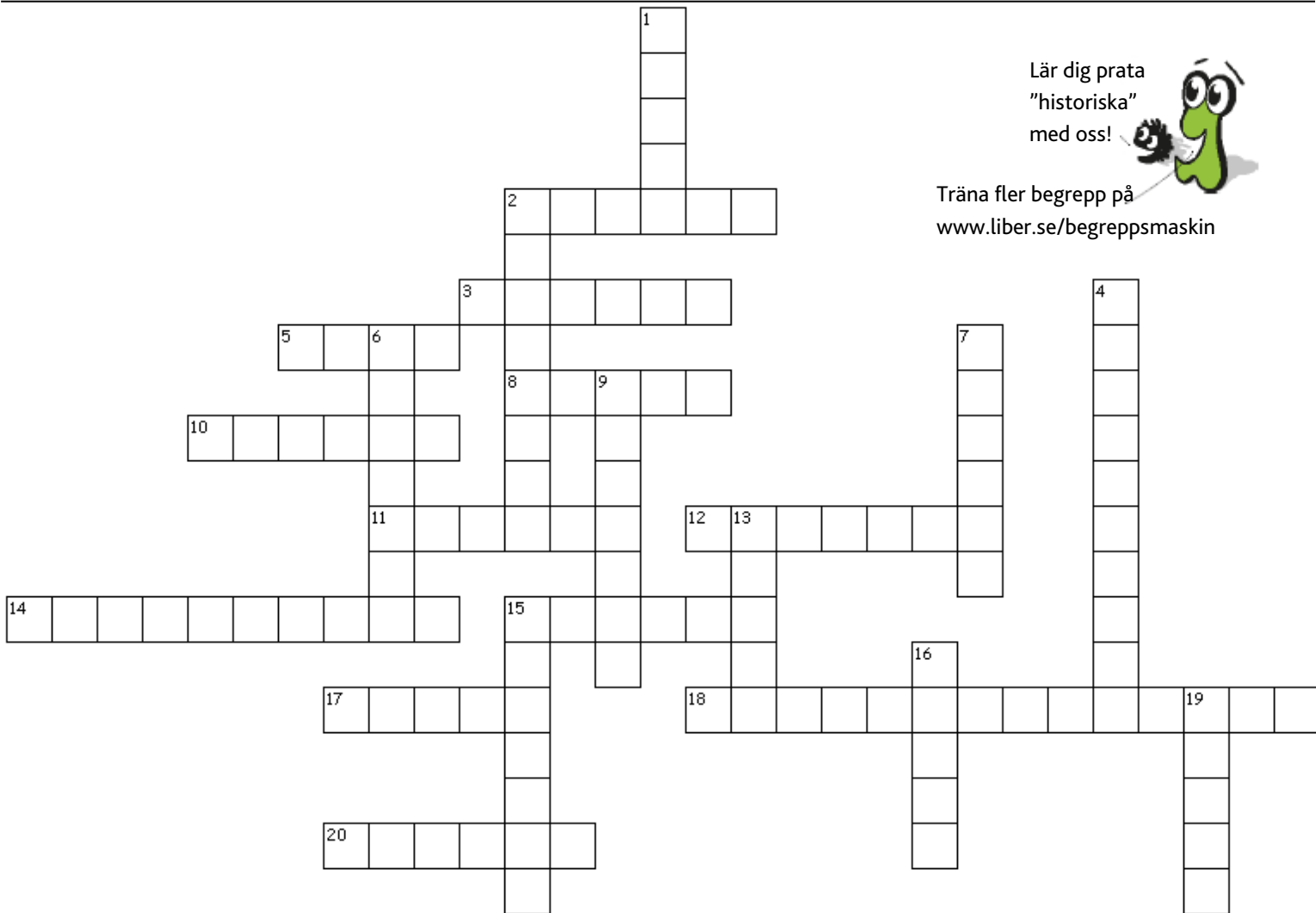

Begreppskorsord – Medeltiden 1

Lär dig prata
"historiska"
med oss!

Träna fler begrepp på
www.liber.se/begreppsmaskin

Lodrätt

1. Gamla ben från ett helgon som sparades i kyrkan. Man trodde att benen kunde bota sjuka och utföra andra mirakel.
2. Person som arbetade med att ta upp metaller från en gruva.
4. Mark som alla i byn fick använda. Där kunde man hämta ved och kanske låta djuren beta.
6. Hus där munkar och nunnor bodde. Där fick de vara i fred för att kunna be, skriva böcker och ta hand om sjuka.
7. Ett område med några byar där folket gick till samma kyrka.
9. Avgift som vissa bönder betalade för att få bruka någon annans jord. Kungen, kyrkan eller frälset fick avgiften.
13. En man som hjälpte kungen att samla in skatt från folket. Han var inte populär bland bönderna.
15. Så kallades de som röjde och odlade ny jordbruksmark på en storbondes mark. De betalade inte skatt utan en del av sin skörd i hyra till storbonden.
16. Gammalt språk som prästerna talade i kyrkan och som de använde när de skrev.
19. När man under ett år låter bli att odla något på en åker, så att jorden ska återhämta sig

Vådrätt

2. Präst som var ledare för alla präster och kyrkor i ett större område.
3. Stormän, riddare, väpnare, biskopar och andra som inte behövde betala någon skatt till kungen.
5. Ett landområde med en ledare som har kontroll över alla sina undersåtar och tvingar dem att lyda bestämda lagar.
8. Avgifter som kungarna började samla in av bönderna på medeltiden. Vi betalar fortfarande sådana avgifter.
10. En kristen hjälte som hade levt sitt liv som god kristen och efter sin död blev en förebild för andra kristna.
11. En skatt som bönderna skulle betala till kyrkan. Den betalades oftast med mat, en tiondel av allt man hade skördat.
12. Borgare och bönder som behövde betala skatt till kungen.
14. Den man som stiftade de första fridslagarna och gjorde Sverige till ett rike på riktigt.
15. Böndernas skyldighet att utrusta kungens krigsskepp och delta i försvar av landet.
17. Ledaren för den katolska kyrkan.
18. Kvinna som fick gudomliga uppenbarelser, grundade ett kloster i Vadstena och blev efter sin död helgonförklarad av påven.
20. När folket tar till vapen mot kungen eller andra makthavare.

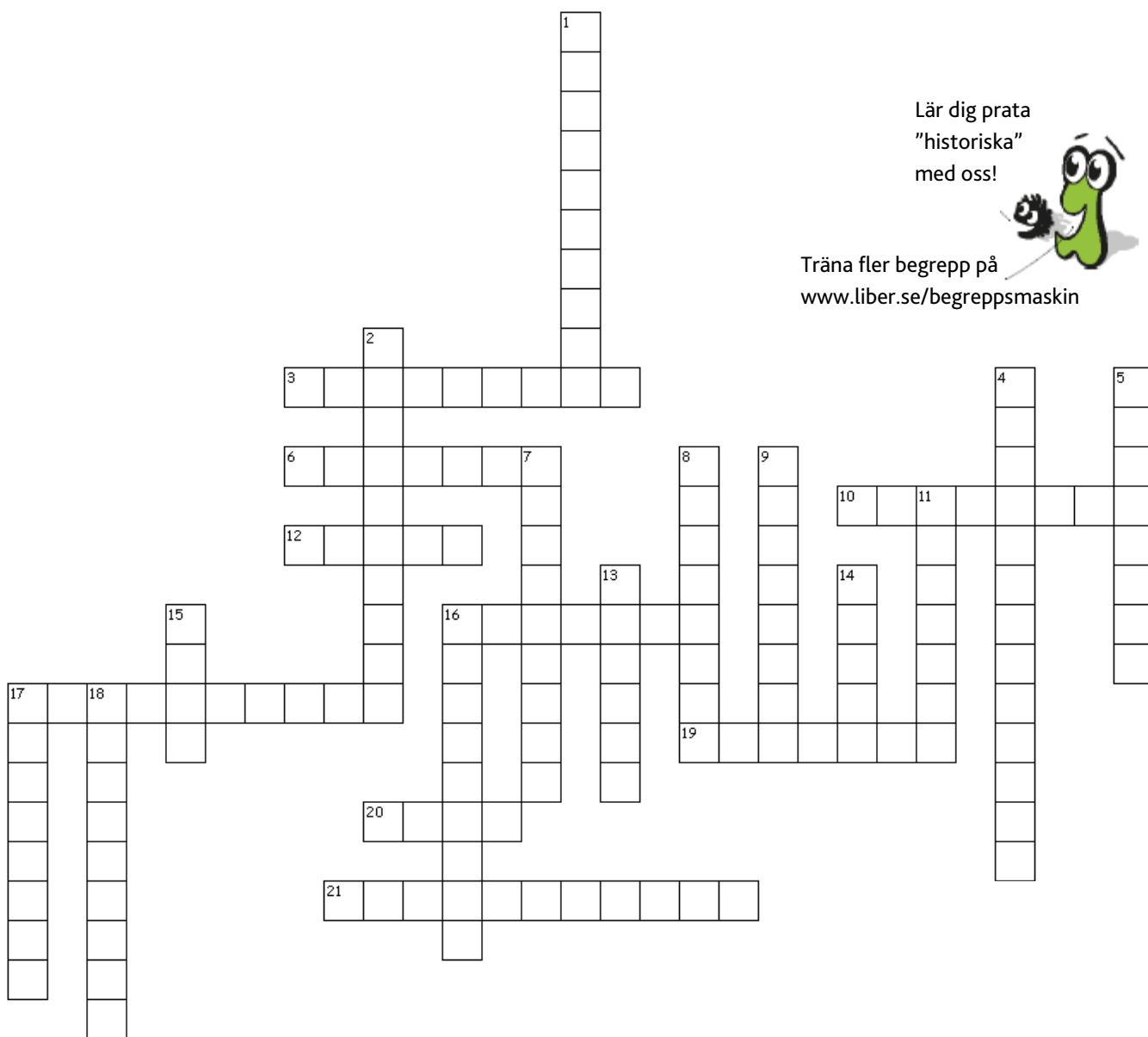

Begreppskorsord – Medeltiden 2

Lär dig prata
"historiska"
med oss!

Träna fler begrepp på
www.liber.se/begreppsmaskin

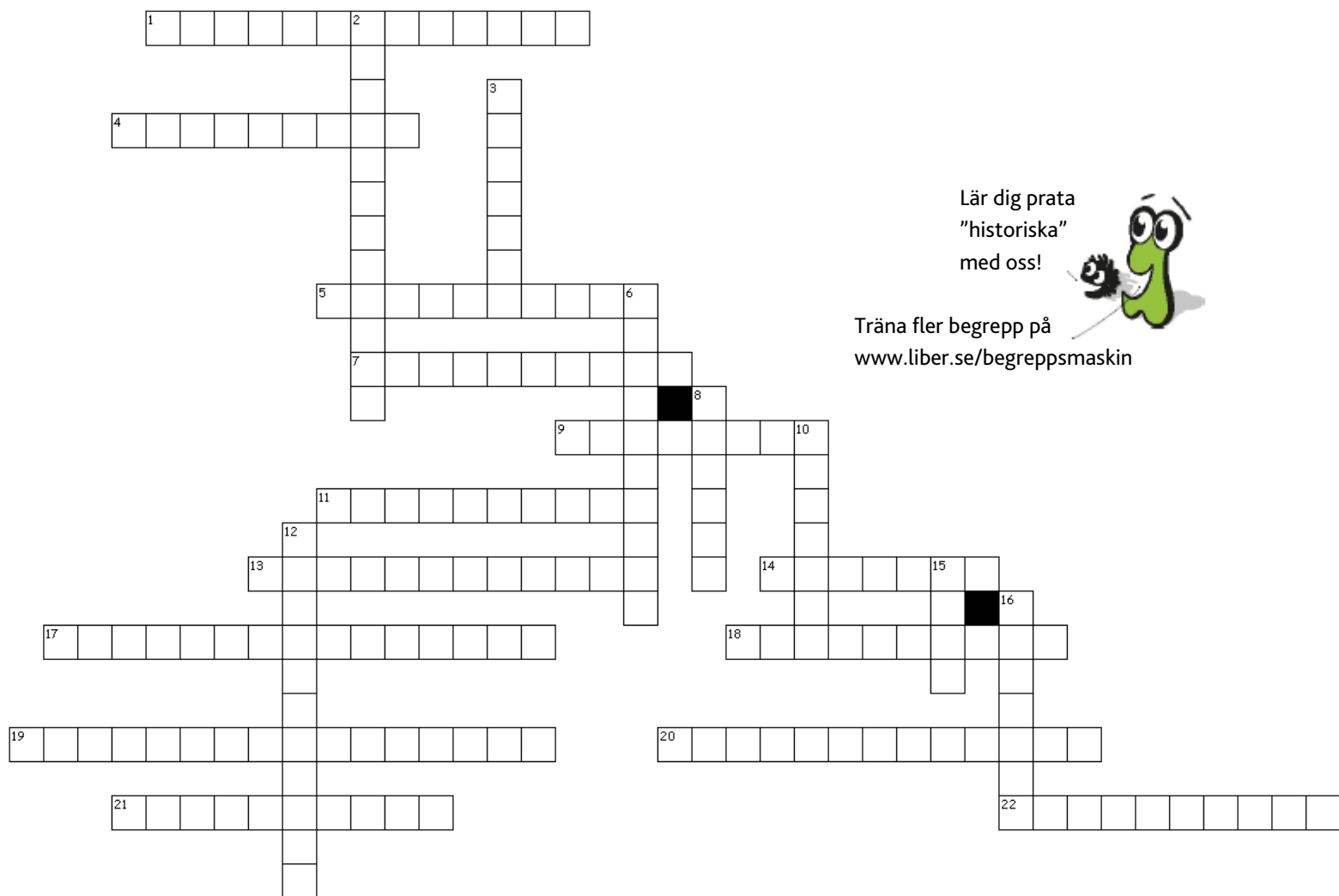
Lodrätt

1. Lagar i hela landet som skyddade kvinnor och som förbjöd våld i hemmen, i kyrkan och på tinget.
2. Person som arbetade med att köpa, sälja eller byta varor.
4. Samarbete mellan de danska, svenska och norska rikena som varade 1397 - 1523.
5. Ett möte med representanter för de fyra stånden.
7. En resa genom riket som varje ny kung skulle göra för att varje landskap skulle acceptera den nye kungen.
8. En bok där man skrev upp vad man hade beslutat under rättegångar.
9. Områden som europeiska länder erövrade i andra världsdelar.
11. En ung man som arbetade för en mästare inom ett hantverk för att lära sig sitt yrke.
13. Ett förbund av tyska handelsstäder som kontrollerade handeln på Östersjön.
14. En församling av rikets viktigaste män under kungen. Här satt biskopar och stormän.
15. Hantverkarnas föreningar. Olika yrken hade egna föreningar: smederna, slaktarna ...
16. Dansk drottning som förenade Nordens länder i Kalmarunionen.
17. Biskopens kyrka. Från den ledde han socknarna i sitt stift.
18. Uppfann tryckpressen som gjorde att man slapp skriva av böcker för hand.

Vågrätt

3. En ingång i muren som skyddade staden.
6. Fin titel som en frälseman och krigare kunde få. Då blev han utnämnd, eller "dubbad", av kungen.
10. Italienare som skulle segla till Indien men upptäckte en ny världsdela, Amerika.
12. Handelsmännens föreningar. Där hade man möten, fester och gav varandra hjälp och skydd.
16. Skicklig och erfaren yrkesman som var godkänd att öppna egen verkstad.
17. En pestepidemi som dödade åtminstone en tredjedel av Nordens befolkning kring år 1350.
19. En krigsresa mot ett land som inte var kristet. Man ville tvinga folket där att bli kristna.
20. En befästning med tjocka murar som skulle kunna motstå attacker.
21. Person som arbetade med att tillverka saker, tex skräddare eller skomakare.

Begreppskorsord – Vasatiden

Lär dig prata
"historiska"
med oss!

Träna fler begrepp på
www.liber.se/begreppsmaskin

Lodrätt

2. Ett kungadöme där kungens barn får ta över kronan efter sin far när han dör.

3. Ett rike som styrs av en kung eller kejsare.

6. Han skrev en krönika över Gustav Vasa där kungen framställs som en stor hjälte

8. En fin titel som kungarna ibland brukade ge sina barn.

10. En historisk berättelse som beskriver i vilken tidsordning olika saker hände.

12. Att bli utesluten ur, till exempel katolska kyrkan, för att man inte följer den rätta läran.

15. Det finaste ståndet i samhället.

16. Ceremoni där en kung eller drottning invigdes i sitt ämbete.

Vågrätt

1. Förändringen av kyrkan som bland annat gjorde kungen att kungen fick mer makt över kyrkan.

4. Småländsk bonde som ledde stort uppror mot Gustav Vasa.

5. Den högste prästen och ledaren för kyrkan i Sverige.

7. Bonde som brukade mark som kungen ägde.

9. En bok med information om olika gårdar och hur rika de var.

11. Syndernas förlåtelse som rika människor kunde köpa av kyrkan.

13. Tysk präst som ville reformera den katolska kyrkan men blev bannlyst av påven och fick bilda en egen kyrka.

14. Ett möte dit kungen kallade representanter för adel, präster, borgare och bönder.

17. Hovdam från en bondefamilj som gifte sig med Erik XIV.

18. Den svenske präst som lärde sig om protestantismen i Tyskland och var med och ledde reformationen i Sverige.

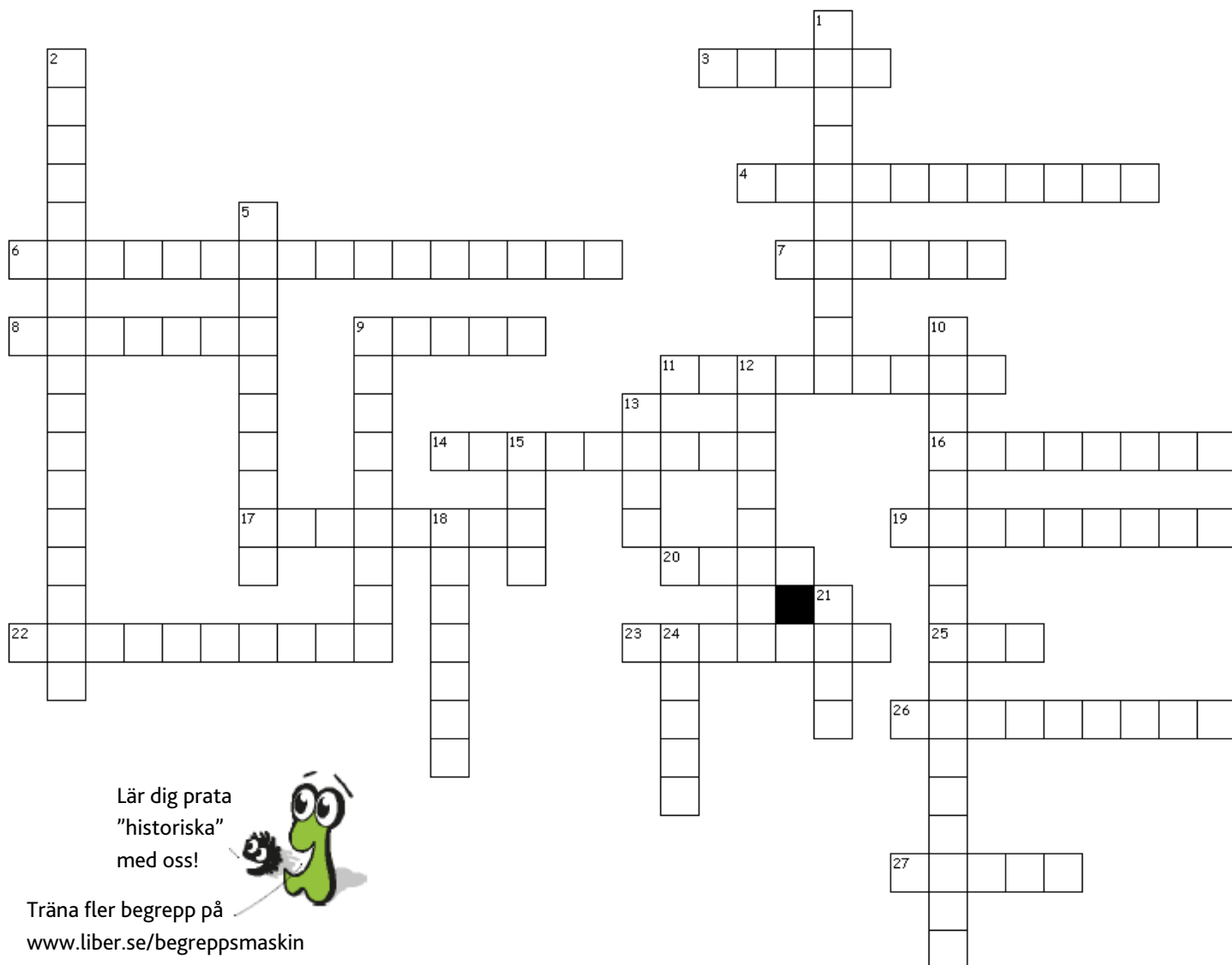
19. I Sverige regerade ibland en sån här när man inte ville lyda danska unionskungen.

20. Inriktning inom kristendomen som ville förändra kyrkan och som slutade att lyda påven i Rom.

21. Inriktning inom kristendomen som har påven i Rom som högste ledare.

22. Frälsemannen som frigjorde Sverige från danskarna och blev kung.

Begreppskorsord – Östersjöriket Sverige

Lär dig prata
"historiska"
med oss!

Träna fler begrepp på
www.liber.se/begreppsmaskin

Lodrätt

1. En soldat som får betalt för att kriga.

2. En regering som styr landet i väntan på att en kung eller drottning ska växa upp och bli myndig.

5. Vägskyltar som sattes upp för att man skulle kunna mäta avstånd mellan olika orter i Sverige.

9. Smeknamn för soldaterna i den nya armé som kung Karl XI lät bygga upp i slutet av 1600-talet.

10. Kyrkans jakt på människor som man trodde höll på med trolldom.
12. Pampig stil inom konst och musik. Stora lyxiga slott byggdes i denna stil.

13. I den ingick tusentals soldater som krigade på samma sida. Den brukade ledas av en kung eller en general.

15. Samlingsnamn för alla myndigheter och ämbetsmän som hjälpte kungen att regera landet.

18. När all makt i ett land ligger i en människas händer.

21. En sorts avgift på handel som tas ut när någon vill föra in handelsvaror i en stad eller i ett land.

24. En belöning krigare kunde få av kungen som tack för sina insatser i kriget.

Vågrätt

3. Kungen, drottningen och alla deras medhjälpare. Det kunde vara flera hundra personer.

4. Ett sätt att utse soldater bland bönderna. Prästerna skrev listor över alla män i rätt ålder i en socken.

6. Den nya myndighet som såg till att armén fick tillräckligt många soldater från varje landskap.

7. Alla krigsskepp som ett land hade. Den både krigade och transporterade soldater över havet.

8. Bok om kristendomen som Martin Luther skrev. Användes som läsebok och som instruktionsbok för hur man var en god kristen.

9. Annat ord för soldat.

11. De som anställdes för att arbeta inom statens nya myndigheter.

14. Prästen gick runt från gård till gård och kontrollerade att alla kunde läsa.

16. En stor militär anläggning med tjocka murar.

17. När en kung eller drottning avgår.

19. Saker man tog från länder där man krigade. Kunde vara böcker och tavlor.

20. En kvinna vars man har dött. Sådana fanns det många i stormaktstidens Sverige.

22. Motståndsmän i Skånelanden som kämpade mot det nya svenska styret.

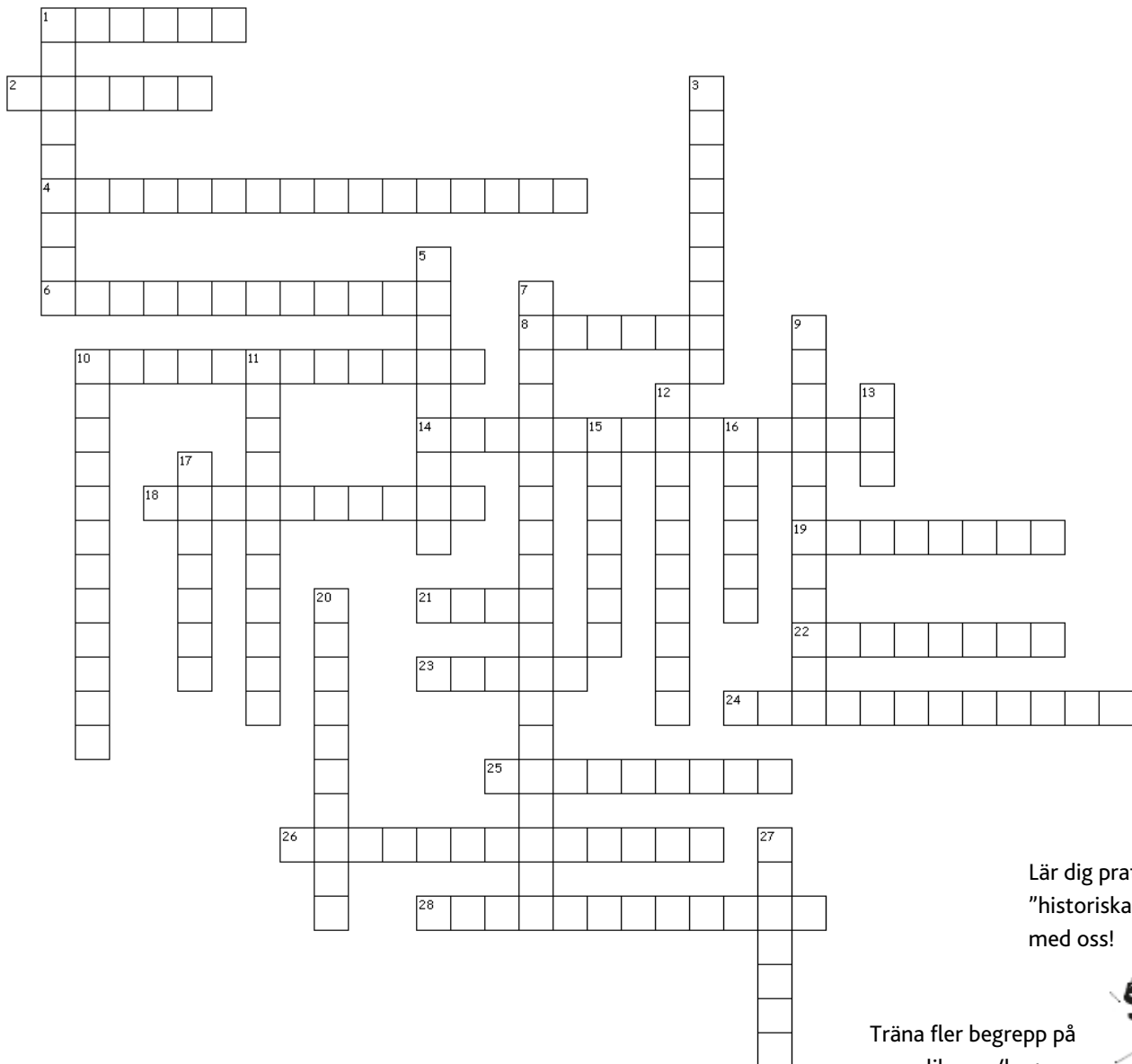
23. Här samlades alla föräldralösa barn så att de inte skulle tigga.

25. Sverige delades in i stora områden som gjorde det lättare för kungen att styra och kontrollera landet.

26. Staten tog rikedomar från adeln eller kyrkan. Inte som en skatt, utan som en engångsavgift för att förbättra statens ekonomi.

27. Underjordiska gångar eller ett hål i marken där man bryter malm av någon metall.

Begreppskorsord – Sverige 1719-1866

Lär dig prata
"historiska"
med oss!

Träna fler begrepp på
www.liber.se/begreppsmaskin

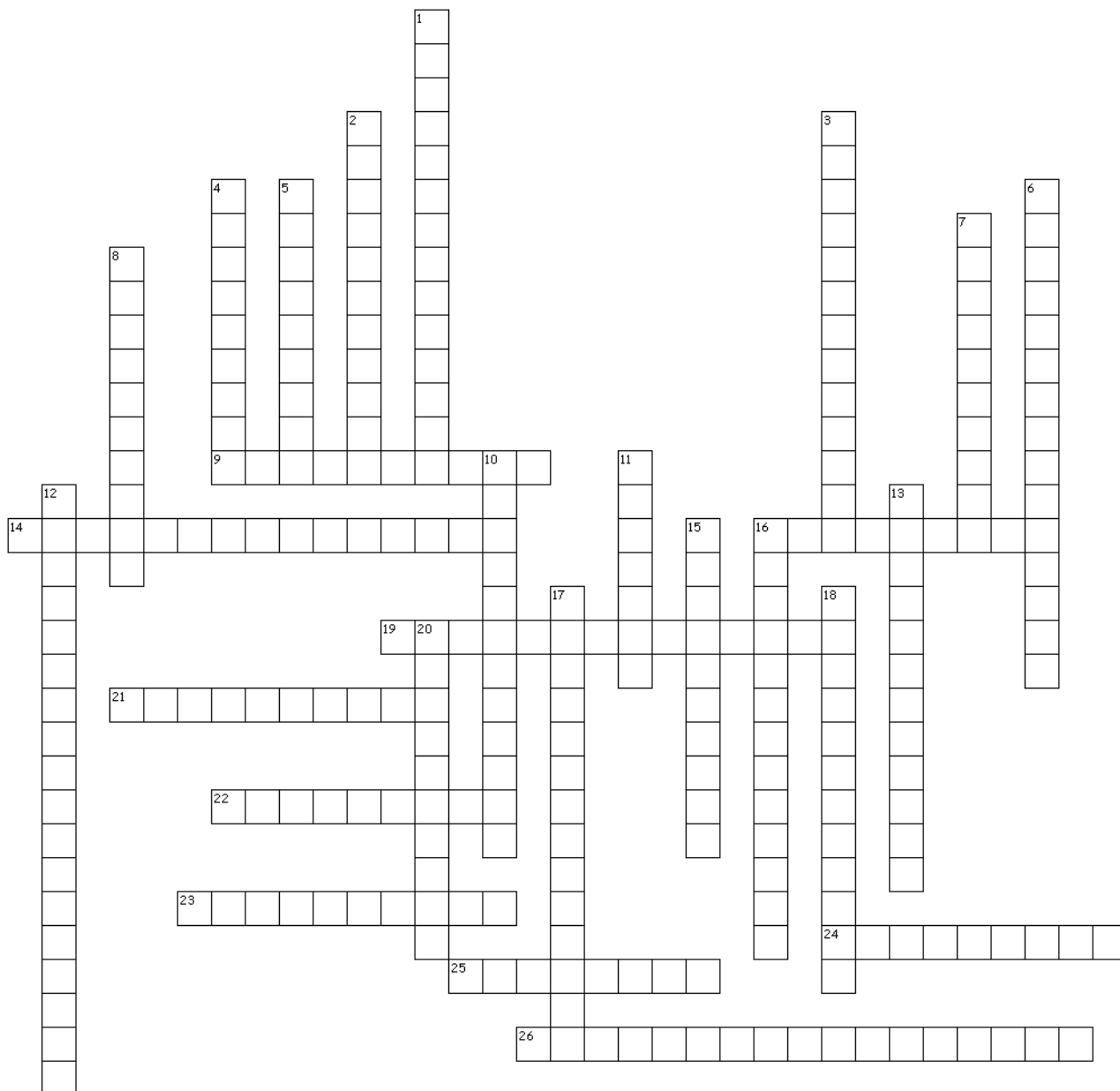
Lodrätt

1. Odlingssystem där man turas om att odla olika grödor på åkrarna.
3. Samhällsgrupp som ville ändra samhället så att fler skulle få rösträtt.
5. Att söka kunskap genom att tänka logiskt och undersöka hur saker fungerar.
7. Ett företag som bildades för att handla med olika länder i Asien.
9. Rörelse som ville upplysa folket om vetenskapens upptäckter.
10. Föreningar som bildades på 1800-talet och som kämpade för att förbättra delar i samhället. Tex nykterhet och kvinnors rättigheter.
11. En lag som innebär att man får ha vilka åsikter som helst och skriva vad man vill i böcker och tidningar.
12. Jordbruksreform som tvingade att varje bonde skulle få sin mark samlad till en enda åker.
13. En remsa av en åker.
15. Jordbruksarbetare som flyttade runt mellan gårdar och sökte jobb.
16. Ett av de partierna som tävlade om makten i Sverige i mitten av 1700-talet.
17. Bönder som bara ägde lite mark eller arrenderade den mark de odlade.
20. Stor verkstad där många hantverkare arbetade sida vid sida.
27. Den grupp adelsmän som styrde Sverige och fattade alla beslut när riksdagen inte var sammankallad.

Vågrätt

1. Genom få en spruta med det här kan man skyddas från att få en viss sjukdom.
2. Att sälja varor till utlandet.
4. Fattiga på landsbygden som inte ens arrenderade någon mark att bruka.
6. Ett samhälle med stora skillnader mellan hur rika, utbildade och mäktiga olika grupper av människor är.
8. Reform där man slog samman tegarna i en by och delade ut hela åkrar till de olika gårdarna.
10. Perioden mellan 1718 och 1772 då riksdagen hade makten i svensk politik och landet var fritt från envælde.
14. Ett samhälle där människor föds in i en speciell grupp. Man förväntas arbeta med det som alla i gruppen gör.
18. År 1842 bestämdes att alla barn i Sverige skulle gå i den här nya sortens skola.
19. Att röja nya åkrar för att få mer mat.
21. Vanligt jobb för fattiga unga kvinnor. De fanns både i staden och på landet.
22. En lag som är viktigare än andra lagar och därför görs svårare att ändra.
23. Så kallas det när två länder regeras ihop.
24. Samhällsgrupp som ville bevara mycket av det gamla samhället.
25. En församling med utvalda personer som ska representera hela folket.
26. Den gamla riksdagen som avskaffades år 1866.
28. Tidsperiod där två kungar som hette Gustav regerade landet efter varandra.

Begreppskorsord – Vem är vem?

Lodrätt

1. Viktig person i kvinnorörelsen som kämpade för att kvinnor skulle få fler rättigheter.
2. Uppfann dynamiten och gav i sitt testamente alla pengar till ett ärligt pris åt dem som gjort störst nytta för mänskligheten.
3. Vetenskapsmannen som uppfann vår temperaturskala.
4. Adelsflickan som blev en framgångsrik företagare och ägde många järnbruk.
5. Hushållerskan som skrev en slags handbok för unga kvinnor i hur man lagade mat och skötte om hushållet. Känd för uttrycket "Man tager vad man haver".

6. Rikskansler som hjälpte Gustav II Adolf att styra Sverige och var mycket mäktig.
7. Den svenske präst som ledde reformationen i Sverige.
8. Unionskung som intog Stockholm
10. Fransk marskalk som blev kung i Sverige.
11. Krigarkung som dog under fältslag i Norge
12. 1700-talets främste artist och superkändis i Sverige.

13. Tysk präst som ville reformera den katolska kyrkan men blev bannlyst av påven och fick bilda en egen kyrka.
15. Den man som stiftade de första fridslagarna och gjorde Sverige till ett rike på riktigt.
16. Kungen som ledde in Sverige i Trettioåriga kriget. Stupade i dimman vid Lützen.
17. Kung som sammanställde de gamla landskapslagarna till två lagar för hela riket.
18. Vetenskapsmannen som systematiserade djur och växter.
20. Första kvinnan i Vetenskapsakademien. Ville få bönderna att börja bränna brännvin av potatis och inte av säd.

Vågrätt

9. Han ledde ett stort uppror mot den danske kungen på 1400-talet. Blev rikshövitsman, men senare mördad.
14. Hovdam från en bondefamilj som gifte sig med Erik XIV.
16. Kung som tog tillbaka makten från riksdagen och gjorde sig enväldig. Tyckte mycket om teater och annan konst.

19. Kvinna som fick gudomliga uppenbarelser, grundade ett kloster i Vadstena och blev efter sin död helgonförklarad av påven.
21. Frälsemannen som frigjorde Sverige från danskarna och blev kung. Han har kallats för riksbyggare och landsfader men var grym mot sina fiender.
22. Dansk drottning som förenade Nordens länder i Kalmarunionen.
23. Historiker och biskop i Västerås. Han skrev en krönika över Gustav Vasa där kungen framställs som en stor hjälte

24. Småländsk bonde som ledde stort uppror mot Gustav Vasa. Upproret slogs ner av kungen.
25. Drottningen som tog kända vetenskapsmän till Sverige. Abdikerade, blev katolik och flyttade till Rom.
26. Poet och översättare. Många dikter publicerades i hennes mans tidning Stockholms-Posten.

Facit - Forntiden

Lodrätt

- 1. Stenålder
- 4. Romarriket
- 6. Gånggrift
- 8. Nomad
- 9. Järnålder
- 10. Forn
- 13. Arkeolog
- 14. Bonde

Vågrätt

- 2. Jägare
- 3. Jordbruk
- 5. Samlare
- 6. Gravgåvor
- 7. Hällristning
- 10. Flinta
- 11. Brons
- 12 Inlandsisen
- 14. Bofast

Facit - Vikingatiden

Lodrätt

1. Handelsplats
5. Stormän
6. Viking
9. Offrade
10. Kolt
11. Ansgar
14. Långskepp
15. Träl
17. Runsten
18. Freja
21. Hird
24. Ätt

Vågrätt

1. Hövding
2. Vikingatåg
3. Kultplats
4. Asar
7. Birka
8. Missionär
12. Knarr
13. Oden
16. Gårdarike
19. Runor
20. Långhus
22. Blot
23. Valhall
25. Tinget

Facit – Medeltiden 1

Lodrätt

1. Relik
2. Bergsman
4. Allmänning
6. Kloster
7. Socken
9. Arrende
13. Fogde
15. Landbor
16. Latin
19. Träda

Vågrätt

2. Biskop
3. Frälse
5. Rike
8. Skatt
10. Helgon
11. Tionde
12. Ofrälse
14. BirgerJarl
15. Ledung
17. Påven
18. HeligaBirgitta
20. Uppror

Facit – Medeltiden 2

Lodrätt

1. Fridslagar
2. Handelsman
4. Kalmarunionen
5. Riksmöte
7. Eriksgata
8. Tänkebok
9. Kolonier
11. Lärning
13. Hansan
14. Rådet
15. Skrå
16. Margareta
17. Domkyrka
18. Gutenberg

Vågrätt

3. Stadsport
6. Riddare
10. Columbus
12. Gille
16. Mästare
17. Digerdöden
19. Korståg
20. Fästning
21. Hantverkare

Facit – Vasatiden

Lodrätt

- 2. Arvkungarike
- 3. Monarki
- 6. PederSvart
- 8. Hertig
- 10. Krönika
- 12. Bannlyst
- 15. Adel
- 16. Kröning

Vågrätt

- 1. Reformationen
- 4. NilsDacke
- 5. Ärkebiskop
- 7. Kronobonde
- 9. Jordebok
- 11. Avlatsbrev
- 13. MartinLuther
- 14. Riksdag
- 17. KarinMånsdotter
- 18. OlausPetri
- 19. Riksföreståndare
- 20. Protestantism
- 21. Katolicism
- 22. GustavVasa

Facit – Östersjöriket Sverige

Lodrätt

1. Legosoldat
2. Förmyndarregering
5. Milstolpar
9. Karoliner
10. Häxförföljelserna
12. Barocken
13. Armé
15. Stat
18. Envälde
21. Tull
24. Adlad

Vågrätt

3. Hovet
4. Utskrivning
6. Indelningsverket
7. Flotta
9. Knekt
11. Ämbetsmän
14. Husförhör
16. Fästning
17. Abdikera
19. Krigsbyte
20. Änka
22. Snapphanar
23. Barnhus
25. Län
26. Reduktion
27. Gruva

Facit – Sverige 1719-1866

Lodrätt

1. Växelbruk
3. Liberaler
5. Vetenskap
7. Ostindiskakompaniet
9. Upplýsningen
10. Folkkrörelser
11. Tryckfrihet
12. Lagaskifte
13. Teg
15. Statare
16. Hattar
17. Torpare
20. Manufaktur
27. Riksråd

Vågrätt

1. Vaccin
2. Export
4. Backstugesittare
6. Klassamhälle
8. Skifte
10. Frihetstiden
14. Ståndssamhälle
18. Folkskolan
19. Nyodling
21. Piga
22. Grundlag
23. Union
24. Konservativa
25. Parlament
26. Ståndsriksdag
28. Gustavianska

Facit – Vem är vem?

Lodrätt

1. Fredrika Bremer
2. Alfred Nobel
3. Anders Celsius
4. Ebba Brahe
5. Cajsa Warg
6. Axel Oxenstierna
7. Olaus Petri
8. Kristian II
10. Karl XIV Johan
11. Karl XII
12. Carl Michael Bellman
13. Martin Luther
15. Birger Jarl
16. Gustav II Adolf
17. Magnus Eriksson
18. Carl von Linné
20. Eva Ekeblad

Vågrätt

9. Engelbrekt
14. Karin Månsdotter
16. Gustav III
19. Heliga Birgitta
21. Gustav Vasa
22. Margareta
23. Peder Svart
24. Nils Dacke
25. Kristina
26. Anna Maria Lenngren